

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a dr. Petrik Péter ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. Csapó Annamária ügyvéd által képviselt I.r. és II.r. alperesek ellen személyhez fűződő jog megsértésének megállapítása és jogkövetkezményeinek alkalmazása iránt a Fővárosi Bíróság előtt 19.P.25.000/2007. szám alatt megindult és a Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.21.082/2009/5. számú jogerős ítéletével befejezett perében a felperes által 21. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítélet felülvizsgálattal nem támadott rendelkezését nem érinti, felülvizsgálattal támadott rendelkezéseit hatályon kívül helyezi, az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja és kötelezi az alpereseket, hogy 15 napon belül, egyetemlegesen fizessenek meg a felperesnek 2.000.000 (kettőmillió) forint tőkét és ennek 2007. május 18-tól a kifizetés napjáig járó törvényes mértékű kamatát, továbbá kötelezi a II.r. alperest, hogy ugyanezen idő alatt fizessen meg a felperesnek 1.000.000 (egymillió) forint tőkét és ennek 2007. december 1-től a kifizetés napjáig járó törvényes mértékű kamatát.

Mellőzi a II.r. alperes arra való kötelezését, hogy saját költségén a Hír TV adása vonatkozásában megállapított rendelkezéseket a Hír TV-ben a perbeli adással azonos napszakban közöltesse és a megállapított jogsértésért fejezze ki sajnálkozását, illetve a könyv vonatkozásában tett ítéleti rendelkezést sajnálkozása közlése mellett nyilvános közlésre juttassa el a Magyar Távirati Irodához.

Kötelezi az alpereseket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg a felperesnek 200.000 (kettőszázezer) forint elsőfokú részperköltséget.

A le nem rótt 300.000 (háromszázezer) forint kereseti illetékből 120.000 (egyszázhuszezer) forintot az alperesek egyetemlegesen, míg 60.000 (hatvanezer) forintot a II.r. alperes köteles az államnak külön felhívásra megfizetni. A fennmaradó 120.000 (egyszázhuszezer) forint le nem rótt kereseti illetéket az állam viseli.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alpereseket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg a felperesnek 200.000 (kettőszázezer) forint együttes másodfokú és felülvizsgálati eljárási költséget.

A le nem rótt 600.000 (hatszázezer) forint fellebbezési és felülvizsgálati eljárási illetékből 240.000 (kettőszáznegyvenezer) forintot az alperesek egyetemlegesen, 120.000 (egyszázhuszezer) forintot a II.r. alperes, míg 240.000 (kettőszáznegyvenezer) forintot a felperes köteles az államnak külön felhívásra megtéríteni.

Ez ellen az ítélet ellen jogorvoslatnak nincs helye.

I n d o k o l á s :

A felülvizsgálati kérelem elbírálása szempontjából releváns tényállás szerint az I.r. alperes kiadásában megjelenő .. című lapban 2007. május 18-án jelent meg az „Egy eljárás genezise: a Dialógus Pécssett” című cikk, melynek szerzője a II.r. alperes volt. A cikkben a szerző azzal foglalkozott, hogy a napjainkban napvilágra került ügynökbotrányok elfedik azt a tényt, hogy a Kádár-rendszerben a legtöbb besúgás nem az ügynökök, hanem az alkalmi, a társadalmi és a hivatalos kapcsolatok részéről érkezett. Ezt a pécsi ..-en is megjelenő „Dialógus” csoport történetén keresztül kívánta bemutatni. Az írás szerint az állambiztonság által mozgósított ügynökök nem tudtak jelentős információt adni a Dialógus békecsoporttal szemben, sokkal fontosabbnak bizonyult a besúgások és megtorlások szempontjából egy SZT-tiszt és a kilenc „hivatalos kapcsolat”. Utóbbiak között megnevezve a felperest, aki ma alkotmánybíró, abban az időben - a cikk szerint - a jogi kar párttitkára volt. A cikk részletesen elemezte a Dialógus-csoporttal kapcsolatban az egyetemen történeteket, illetve azzal összefüggésben a „hivatalos kapcsolatnak” minősített személyek tevékenységét, közöttük a felperest - pártfunkcionáriusként végzett tevékenységét is minősítve - több alkalommal megnevezve. Az írásmű forrásként az

Állambiztonsági Szolgálatok Történelmi Levéltárában található O-18631 számú, a pécsi Dialógusról készített objektumdossziét jelölte meg.

A Hír televízió 2007. május 27-i adásában, a „Kontraszt” című műsorban a műsorvezető az .. című lapban megjelent cikk kapcsán a II.r. alperessel készített interjút. A II.r. alperes kifejtette, hogy a Kádár-korszakban a legtöbb besúgás az alkalmi, a társadalmi és a hivatalos kapcsolatoktól érkezett. A politikai megrendelők, illetve az önkéntes segítők között a felperest név szerint, a jelenleg betöltött alkotmánybírói tisztségével együtt is megnevezte. Kifejtette, hogy az ügynöki tevékenység abból áll, hogy valaki hívja a tartótisztet, levelet ír, illetve plakátokat szed le; ezek közül kettőt a felperes kétség kívül megvalósított. A segítő személyeket pedig „szemét”-nek, illetve „főszemét”-nek nevezte.

2008. áprilisában jelent meg „A pártállam és a belügy. A politikai rendőrség működés Magyarországon 1956 - 1990” című könyv, melynek egyik szerzője a II.r. alperes. A könyv egyik fejezete, „A Dialógus szárnybontogatási kísérletei, az állambiztonság és segítői” cím alatt lényegében az .. című lapban megjelent cikket tartalmazza.

A felperes módosított keresetében kérte megállapítani: az alperesek az .. című lapban megjelent cikkekben, a II.r. alperes ezen felül a Hír TV adásában és a könyvben a személyét érintő valótlan tényállításokkal, illetve a való tények hamis színben való feltüntetésével megsértették a jóhírnév védelméhez fűződő személyiségi jogát. Kérte az alperesek eltiltását a további jogsértéstől, elégtétel adását oly módon, hogy az alperesek „egyetemlegesen” legyenek kötelesek nyilvános bocsánatkérés kinyilvánítására akként, hogy a jogsértő cikk címével és szövegével azonos betűmérettel tegyék közzé az I.r. alperes saját lapjában, valamint a cikket átvevő valamennyi sajtóorgánumban, fizetett hirdetés formájában a felperes által megfogalmazott nyilatkozatot, továbbá az alperesek egyetemleges kötelezését 5.000.000 forint nem vagyoni kárának megtérítésére. A felperes kereseti álláspontja szerint a II.r. alperes a kifogásolt írásaiban és nyilatkozataiban ügynöki tevékenység folytatásával, az állambiztonsággal való rendszeres kapcsolat fenntartásával, az állambiztonsággal való együttműködéssel, besúgással és a kommunista rendszerben elkövetett jogsértésekben való részvétellel vádolta meg. Az ügynök múltra vonatkozó vád a mai társadalmi, erkölcsi felfogás szerint az egyik legsúlyosabban elítélt magatartás, egy életre szóló bélyeget jelent. A jogsértés a társadalmi megítélését hátrányosan megváltoztatta,

magyarázkodásra kényszerült. Az .. című lapban megjelent cikket számos megyei napilap is átvette.

Az alperesek a kereset elutasítását kérték. Védekezésük szerint a cikk nem állította a felperesről, hogy ügynök volt. Két tényállítás kivételével, amelyek valóságát a felperes sem vitatta, a kifogásolt közlések a szerző levéltári kutatásokon és korabeli dokumentumokon alapuló tudományos kutatói következtetése, értékelése volt. A tudományos igazságok kérdésében pedig az Alkotmány 70/G. § (2) bekezdés értelmében csak a tudomány művelői jogosultak dönten. Vitatták az elégtételadás módját, valamint megalapozatlannak és eltúlzottnak tartották a nem vagyoni kártérítési igényt.

Az elsőfokú bíróság ítéletében megállapította: az I.r. alperes által kiadott .. című lapban a II.r. alperes által írt „Egy eljárás genezise: a Dialógus Pécssett” című 2007. május 18-án megjelent cikkében olyan hamis látszat keltésével, hogy .. alkotmánybíró korábban a Pécsi Tudomány Egyetemen a rendszerváltást megelőzően az állampárt tisztségviselőjeként ügynöki tevékenységet, munkája során besúgói tevékenységet végzett, kollegiális kapcsolatban állt az akkori állambiztonsági szervekkel, részükre jelentéseket írt, vagy közvetlen utasításait hajtotta végre, illetve annak a valós ténynek, hogy ő egy esetben a kari tanács ülésén egy adott személy KISZ-titkári jelölését felszólalásában politikai alapon elemezte - helyesen: ellenezte - olyan hamis színben való feltüntetésével, hogy ezt az állambiztonsági szervek intenciójára tette volna, továbbá annak valótlan állításával, hogy .. 1983-ban a „kemény kéz” politikájának alkalmazását követelte, az I-II.r. alperesek megsértették a felperes jóhírnév védelméhez fűződő személyiségi jogát. Kötelezte az alpereseket, hogy elégtétel adásaként az ítélet rendelkező részének az .. című lapban megjelent cikkekre vonatkozó részét saját költségükön a perbeli cikkel azonos helyen és betűszedéssel jelentessék meg az .. című lapban és a megállapított jogsértésért fejezzék ki sajnálkozásukat. A megállapított jogsértések vonatkozásában az I.r. alperest a további jogsértéstől eltiltotta. Kötelezte az I.r. alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 1.000.000 forintot. Ezt meghaladóan az I.r. alperessel szemben előterjesztett keresetet elutasította.

Megállapította, hogy a II.r. alperes azzal, hogy a Hír TV 2007. május 27-i adásában az .. című lapban megjelent cikk kapcsán valótlannal állította, hogy .. besúgásban közreműködött, illetve olyan hamis látszatot keltett, hogy ügynöki tevékenységet végzett, valamint kijelentette, hogy a felperes „szemét” vagy

„főszemét”, megsértette a felperes jóhírnév védelméhez fűződő személyiségi jogát. Megállapította továbbá, hogy a II.r. alperesnek ..-ral együtt írt, 2008-ban megjelent „A pártállam és a belügy - A politikai rendőrség működése Magyarországon” című műben a „A Dialógus szárnypróbálgatási kísérletei, az állambiztonság és segítői” című fejezetben (416-425. oldal) olyan hamis látszat keltésével, hogy .. az állambiztonság részére „figyelést” végzett és jelentéseket írt, illetve ügynöki tevékenységet végzett, annak a való ténynek, hogy ő egy plakát levételére adott utasítást a pécsi egyetem jogi karának KISZ faliújságjáról, olyan hamis színben való feltüntetésével, hogy ez az állambiztonsági szervek utasítására történt, olyan hamis látszat keltésével, hogy a felperes egy kiállítás ügyében közvetlenül tájékoztatta az állambiztonság egyik tisztjét, valamint annak megalapozatlan állításával, hogy a .. pártszervezetének egyik információs jelentésében a Dialógus-csoport tevékenységéről írt, megsértette a felperes jóhírnév védelméhez fűződő személyiségi jogát. A megállapított jogsértések vonatkozásában a II.r. alperest a további jogsértéstől eltiltotta. Kötelezte a II.r. alperest, hogy elégtétel adásaként az ítélet jogerőre emelkedését követő 15 napon belül a Hír TV adása vonatkozásában tett ítéleti rendelkezést saját költségén a perbeli adással azonos napszakban közöltesse a Hír TV adásában és a megállapított jogsértésért fejezze ki sajnálkozását, míg a könyv vonatkozásában tett ítéleti rendelkezést nyilvános közlésre juttassa el a Magyar Távirati Irodához, a megállapított jogsértésért kifejezett sajnálkozás közlése mellett. Kötelezte a II.r. alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 2.000.000 forintot. Ezt meghaladóan a II.r. alperessel szemben előterjesztett keresetet elutasította.

Az elsőfokú bíróság rendelkezése szerint a felek a képvisellel felmerült költségeiket maguk viselik. A tárgyi illetékeljegyzési jog folytán le nem rótt 300.000 forint illetékből a felperest 120.000 forint, az I.r. alperest 60.000 forint, a II.r. alperest 120.000 forint államnak való megfizetésére kötelezte.

Az elsőfokú ítélet indokolásának lényege szerint a sérelmezett és jogsértőnek minősített kitételek - az alperesek téves álláspontjával szemben - nem történelmi értékelésnek, véleménynek, hanem tényállításoknak, illetve hamis látszat keltésére alkalmas közléseknek minősülnek, amelyek valóságát az alperesek nem bizonyították. Ezért a Ptk. 78. § alapján a jóhírnév védelméhez fűződő jog megsértésének megállapítása iránti kereset - a megállapított jogsértések tekintetében - alapos. Erre tekintettel az elsőfokú bíróság a Ptk. 84. § (1) bekezdés a) pont alapján a jogsértést megállapította, továbbá a b) és c) pont

szerint alkalmazta az egyéb objektív jogkövetkezményeket. Az elégtétel adását, annak módja tekintetében a kereseti kérelemtől részben eltérően, a jogsértéssel érintett nyilvánosság körére (újságcikk, televízió adás, könyv) is figyelemmel határozta meg. A Ptk. 84. § (1) bekezdés e) pont szerint alkalmazandó Ptk. 339. §, valamint 355. § (1) és (4) bekezdés alapján kötelezte az alpereseket a nem vagyoni kár megtérítésére, megállapítva, hogy külön bizonyítás nélkül, a köztudomás szerint is elfogadható, hogy a felperes társadalmi megítélését az ügynökként, besúgóként, illetve az állambiztonsági szervekkel együttműködő személyként való feltüntetése hátrányosan befolyásolta. Ezen túlmenően, értékelve a perben kihallgatott tanúk nyilatkozatát, valamint figyelembe véve a jogsértések jelentős tárgyi súlyát, mérlegeléssel állapította meg a nem vagyoni kártérítés összegét. Arra tekintettel, hogy az I.r. alperes a televízióban elhangzott és a könyvben megjelent közlések vonatkozásában nem érintett, az alperesek egyetemleges kötelezésre irányuló igényt nem látta teljesíthetőnek. A kártérítés összege után a törvényes mértékű kamat megfizetéséről, erre irányuló kereseti kérelem hiányában nem rendelkezett.

A felperes fellebbezésében - tartalmilag - az elsőfokú ítélet részben történő megváltoztatását és az alperesek további 2 millió forint nem vagyoni kárának, valamint a fellebbezésben felemelt keresete alapján a kártérítés összege után 2007. május 18-tól járó törvényes kamatainak megfizetésére kötelezését, másodlagosan az alperesek elsőfokú perköltségben való marasztalását kérte. Kifejtette azt az álláspontját is, hogy a kártérítés összegének legalább egy részében indokolt lett volna az alperesek egyetemleges marasztalása, miután az ügy kirobbanását jelentő és a legsúlyosabb hátrányokat okozó cikkben elkövetett jogsértéssel mindkét alperes érintett.

Az alperesek az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a teljes kereset elutasítását kérték. Fenntartott álláspontjuk szerint az elsőfokú bíróság által valamennyi valótlan tényállításnak vagy hamis látszatkeltségnek minősített kijelentés a való tényeken alapuló, tudományos következtetést, véleményt tartalmaz.

A másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, fellebbezett részét megváltoztatta és azt állapította meg, hogy a II.r. alperes a Hír TV 2007. május 27-i adásában annak kijelentésével, hogy a felperes „szemét” vagy „főszemét”, megsértette a becsülethez fűződő személyiségi jogát. A II.r. alperest a további jogsértéstől eltiltotta. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen

meg az alperesnek „300.000 forint + áfa” első- és másodfokú perköltséget, valamint az államnak külön felhívásra 600.000 forint kereseti és fellebbezési illetéket.

A jogerős ítélet általánosságban rögzítette, hogy a közszereplőnek minősülő felperes nagyobb mértékben köteles tűrni a vele szemben megfogalmazott, akár túlzó vagy felfokozott véleményt, kritikát, ugyanakkor valótlan tényállítás esetén a közszereplő is jogosult a személyiségvédelemre. A tudományos kutatói vélemény közlése azonban, amennyiben valótlan tényállításokat tartalmaz, önmagában nem eredményezheti a jogsértés alól való mentesülést.

A jogerős ítélet indokolása szerint az .. című lapban megjelent írásmű azt tette a kritika tárgyává, hogy a Kádár-rendszerben az állambiztonság munkáját nem csupán az ügynökök segítették, hanem az un. alkalmi, társadalmi és hivatalos kapcsolatok. Utóbbiak közé sorolta a szerző a felperest is, aki az érintett időszakban egyetemi párttitkár-helyettes volt. A cikk nem azt állította, hogy a felperes az állambiztonság által beszervezett személy vagy ügynök volt, hanem épp ellenkezőleg - az átlagolvasó számára is érthető módon - elkülönítette az ügynököket és a pártfunkciót betöltő személyeket és szerepüket. A szerző azt a következtetést fogalmazta meg, hogy a pártfunkcionáriusok által végzett tevékenység (figyelés, jelentések írása) megfelel az ügynöki munka fogalmának. Ezért a jogvita elbírálásánál azt szükséges vizsgálni, hogy az alperesek kellő alappal állították-e ezt a felperes tevékenységéről. Ennek megítélése során a másodfokú bíróság a bizonyítékok körében értékelte a felperes által az .. című lap szerkesztősége ellen - a jelen per tárgyává is tett közlések miatt - indított sajtó-helyreigazítás iránti perben csatolt iratokat.

A jogerős ítélet indokolása szerint a Belügyminisztérium által kiadott „Állambiztonsági munkában felhasználható operatív erők, eszközök és alkalmazott módszerek, a hálózat szervezése” című tankönyvben szereplő meghatározás alapján megállapítható, hogy a felperes a betöltött pártfunkciója alapján un. „hivatalos kapcsolatnak” minősült. Tényként állapítható meg az is, hogy a felperes egyik készítője volt a bizalmas információs jelentéseknek, amelyekben az egyetemen felmerült ideológiai-politikai, kulturális, belpolitikai, gazdaságpolitikai kérdésekről adtak havonta a pártbizottság számára tájékoztatást. Az MSZMP egyetemi végrehajtó bizottságának 1985. május 29-i üléséről készült jegyzőkönyv szerint fontosnak tartották a hallgatói kommunikációs csatornák rendszeres figyelemmel kísérését és tevékenységük évenkénti értékelését. E feladat

felelősének - többek között - a felperest jelölték ki. Az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárában fellelhető intézkedési tervből és jelentésekből kitűnően az állambiztonság kiemelten foglalkozott a Dialógus-csoport tevékenységével, felhasználták a hivatalos és társadalmi kapcsolataikat, továbbá tájékoztatást adtak információikról az intézmény pártvezetésének. Mindezekből megállapítható, hogy a „hivatalos kapcsolatnak” tekinthető felperes bizalmas jelentéseket készített, feladata volt a hallgatói kommunikációs csatornák figyelemmel kísérése. Erre alapítottan fogalmazta meg a II.r. alperes azt az álláspontját, hogy ez a tevékenység az ügynöki tevékenységhez volt hasonló. A való tényekből levont következtetés a cikknek az a kifogásolt kitétele is, mely szerint „a beszélgetések hatásának felmérését a hálózati személyek végezték el, illetve a végrehajtó dékán és a kari párttitkár, mint hivatalos kapcsolat „hivatalból” jelentette az állambiztonságnak”. E való tényekből levont következtetés nem keltett hamis látszatot, az éles kritikát tartalmazó vélemény pedig, amelyet a felperesnek, mint közszereplőnek egyébként is tűrnie kell, nem haladta meg a véleménynyilvánítás alkotmányosan biztosított szabadságát. Ezért a kifogásolt közlése a személyiségi jogsértést sem alapozzák meg. A cikknek az a közlése, mely szerint a felperes „rendszeres és minden jel szerint kollegiális kapcsolatban állt az állambiztonsággal, sok esetben elébe menve elvárásaiknak”, a II.r. alperesnek - ugyancsak az állambiztonsági szolgálat intézkedési tervéből és a plakát levételével kapcsolatos jelentésből - levont következtetése, véleménye, amelynek valóságalapja van.

A cikk azon közléseivel, melyek szerint a felperes „hivatalos kapcsolatként a besúgásban vagy a kemény kéz politikájának követelésében serénykedett”, továbbá más személy „tudta, hogy hol van a határ a besúgás és az együttműködés között, szemben ..-val”, a II.r. alperes a felperes által készített havi információs jelentések valóságnak megfelelő tényére alapítottan minősítette a felperes tevékenységét besúgásnak. A kemény kéz politikájáról közöltek ugyancsak véleménynyilvánításnak minősül.

A II.r. alperes kutatásai során feltárt, okirattal igazolt tényekből levont véleménye az a közlés is, mely szerint .. politikai halálát jelentette KISZ-titkárrá választásának megakadályozása. A cikk szerzője az MSZMP egyetemi Végrehajtó Bizottságának 1983. március 28-i ülésén a felperes által elmondottakat idézte és ehhez fűzte a véleményét.

A Hír TV 2007. május 27-i adásában a II.r. alperes által közöltek tekintetében a másodfokú bíróság visszautalt a besúgásban való közreműködés és az ügynöki tevékenység kapcsán kifejtettekre, kiemelve, hogy a II.r. alperes a műsorban sem állította

felperesről, hogy a Kádár-rendszerben ügynök lett volna, hanem azt róttá a terhére, hogy párt tisztségviselőként nagyobb volt a szerepe, mint az ügynököknek. A felperesre is vonatkoztatható „szemét”, illetve „főszemét” kijelentés tekintetében ugyanakkor a jogsértést megállapította. Az elsőfokú bíróságnak a jóhírnév sérelmére vonatkozó álláspontjától eltérően - az indokolatlanul túlzó, bántó és megalázó kifejezések használata miatt - a becsület megsértésére tartotta alkalmasnak.

A jogerős ítélet álláspontja szerint „A pártállam és a belügy” című könyvben - a cikkben is megjelent közlések mellett - a Dialógus-plakát állambiztonság megkeresésére történő levetetéséről szóló közlést ugyancsak a korabeli állambiztonsági dokumentumok támasztják alá. Ezekből megállapítható, hogy a Dialógus-csoporttal kapcsolatos ügyet az állambiztonság irányította, annak kezelésére részletes intézkedési tervet dolgoztak ki, a jelentések között pedig szerepelt a plakátok levétele is, vagyis a szerző a való tényekből levont véleményét fogalmazta meg.

A felperes alaptalanul kifogásolta azt a közlést is, mely szerint „a kiállítás ügyében K.L. (nem tudni, hogy ezen .. vagy .. értendő) tájékoztatta .. (III/III-as tisztt) arról, hogy a jogi kar dékánja és párttitkára” beszélgetést folytatott két negyedéves joghallgatóval. A szerző a forrást idézte, és miután a monogram alapján a megnevezettek személye merülhetett fel, a közlés nem valótlan és nem tünteti fel a valóságot hamis színben. Az az állítás pedig, mely szerint a felperes által írt információs jelentés a Dialógus-csoporttal foglalkozott, nem valótlan. A szerző a felperes és .. által 1982. decemberében közösen készített információs jelentésből idézett. A felperes pedig azzal kapcsolatos előadását, hogy a kifogásolt részt nem ő írta, igazolni nem tudta.

Mindezek alapján a másodfokú bíróság csupán a felperes becsületének megsértését állapította meg, míg a jóhírnév sérelmére alapított keresetet alaptalannak találta. Rögzítette, hogy a felperes elégtétel adása iránti kérelmet csupán az .. című lapban megjelent cikk tekintetében terjesztett elő, a Hír TV műsorában közöltek miatt elégtételadás iránti kérelme nem volt. A jogerős ítélet álláspontja szerint, miután a felperes a megállapított jogsértéssel összefüggésben okozott hátrányára még előadást sem tett, a nem vagyoni kár megtérítése iránti kereset is alaptalan.

A jogerős ítélet ellen a felperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, tartalmilag annak hatályon kívül helyezése és a fellebbezésében felemelt kereseti kérelmének való helyt adás

érdekében. Felülvizsgálati álláspontja szerint a másodfokú bíróság a rendelkezésre álló okiratok iratellenes és okszerűtlen értékelésével, tévesen jutott arra az álláspontra, hogy a kifogásolt közlések személyes értékítéletnek, tudományos kutatáson alapuló adatokból levont véleménynek minősülnek. Azok a kijelentések, amelyek a személyét úgy állították be, mint aki a besúgásban serénykedett, jelentést írt, az állambiztonsági szervekkel kapcsolatot ápolt, illetve együttműködött, tényállítások, amelyek valóságát az alperesek nem bizonyították. A következtetésen alapuló valótlán tényállítást pedig még a közszereplőnek sem kell túrnie.

Az alperesek felülvizsgálati ellenkérelmükben a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérték, annak helyes indokai alapján. Hangsúlyozták, hogy a perbeli tudományos publikációban a korabeli dokumentumokon, levéltári forrásokon alapuló történeti következtetések és értékelések nem tényállítások, hanem un. tudományos igazságok, amelyek vitatása közérdek, szabadsága pedig alkotmányos védelem alatt áll. Hivatkoztak a felperes által a II.r. alperes ellen rágalmozás és becsületsértés miatt tett feljelentés alapján lefolytatott büntetőeljárásban hozott jogerős ítéletre, amely a II.r. alperest valamennyi vád alól felmentette, továbbá a Strasbourgi Emberi Jogi Bíróságnak a Karsai kontra Magyarország ügyében a Legfelsőbb Bíróság ítélete miatt a Magyar Államot elmarasztaló határozatára. Ezekben a határozatokban az eljáró bíróságok kifejtették, hogy a történészek nem a következtetései valóságtartalmát kell bizonyítani, hanem csupán azt, hogy azoknak van-e ténybeli alapja. Az adott vélemény pedig akkor sem tekinthető jogsértőnek, ha a valóságnak megfelelő ténybeli alapról elrugaszkodva tartalmaz mégoly sérelmes kritikát.

A Legfelsőbb Bíróság a Pp. 275. § (1) bekezdés alapján a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta felül. A jogerős ítéletnek a „szemét”, illetve „főszemét” kifejezések használatával a felperes becsületének megsértését megállapító, valamint a további jogsértéstől eltiltó, továbbá az elsőfokú ítéletnek az egyéb közlések miatt a jogsértés megállapítására irányuló keresetet elutasító rendelkezését helybenhagyó rendelkezése felülvizsgálattal nem volt támadott.

A felülvizsgálati kérelem az alábbiak szerint alapos.

A kereset elbírálása szempontjából releváns tényállást a jogerős ítélet lényegében helyesen állapította meg, azonban a tényállás alapján a másodfokú bíróság - szemben az elsőfokú bíróság helyes értékelésével - tévesen jutott arra a következtetésre, hogy II.r.

alperes által írt, az I.r. alperes által közzétett tanulmányban a II.r. alperes kizárólag a történészi kutatásai eredményeként fellelt dokumentumok alapján egy történelmi, társadalmi jelenség bemutatása mellett történészi következtetést vont le, amely nem volt alap nélküli és mintegy vélemény vagy értékítélet, nem sértheti a felperes személyhez fűződő jogát. A másodfokú bíróságnak ez a megállapítása ellentétes a kifogásolt cikk tartalmával és a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján nem állapítható meg, hogy a cikkben egyértelműen tényként közöltek a valóságnak megfelelnek.

A felülvizsgálati ellenkérelemben hivatkozott, a felperes feljelentése nyomán indult büntetőügyben keletkezett jogerős ítélet a polgári perben eljáró bíróságot a Pp. 4. § (1) és (2) bekezdése alapján nem kötötte, azaz bár a jogerős büntető ítélet a II.r. alperes bűnösségét sem becsületsértés, sem rágalmazás vétségében nem látta megállapíthatónak, ez nem zárja ki, hogy a polgári perben eljáró bíróság valótlan, sértő tényállítás miatt a jogsértő terhére a jogsértést megállapítsa és annak megfelelő szankciókat alkalmazzon. Nem osztotta a Legfelsőbb Bíróság az alpereseknek az Emberi Jogok Európai Bírósága (EJEB) által a Karsai kontra Magyarország ügyben hozott határozatában foglaltakra alapított rendelkezését sem. Az EJEB ugyanis a Karsai ügyben egy, a sértettre vonatkozó minősítő jelző használata („zsidózik”) tekintetében jutott arra a következtetésre, hogy annak jogsértő jellege megállapításával a magyar bíróság megsértette a szerző véleménynyilvánításhoz fűződő jogát. A perbeli jogvita azonban nem az alperesek által a felperes személyével kapcsolatban alkalmazott minősítő jelzők miatt, hanem a felperes által kifogásolt, a személyére vonatkozó, azt sértő, valótlan tényállítások miatt keletkezett.

A II.r. alperes dolgozata azzal kezdődik, hogy a Kádár-rendszerben a legtöbb besúgást nem az ügynökök, hanem egyebek mellett az un. „hivatalos kapcsolatok” végezték. E tétel igazolására ismerteti az un. Dialógus-ügy eseményeit. Annak alátámasztására, hogy e koncepciója ezzel az üggyel igazolható, ugyanolyan egyértelműen és kétséget kizáróan tényként közli, hogy a besúgások és a megtorlás szempontjából - a köznapi értelemben ügynökként tevékenykedő személyektől függetlenül - sokkal fontosabbnak bizonyult .. AC-39-es SZT-tiszt, valamint a kilenc „hivatalos kapcsolat”. Ez vitathatatlanul arra utal, hogy a „hivatalos kapcsolat”-ok a Dialógus-ügyben az állambiztonsági szervek érdekében tevékenykedtek. Ez nem következtetés, hanem cselekvésre utaló egyértelmű tényállítás. Ilyen hivatalos kapcsolatnak minősíti, név szerint megnevezve a felperest is, mint a JPTE Jogi Karának akkori „párttitkárát”. Ez a közlés

kizárólag úgy értelmezhető, hogy az állambiztonsági szervek által a Dialógus-ügyben kifejtett tevékenységben a felperes „hivatalos kapcsolat”-ként tevékenyen részt vett. A cikk azt megelőzően közli az alapvetően kifogásolt tényállítást, hogy annak indokát adná. Ebből következően logikailag is kizárt, hogy a felperesnek a Dialógus-ügyben tanúsított „hivatalos kapcsolat”-kénti állambiztonsági szolgálatokkal együttműködő magatartását pusztán a tényekből levont következtetésként, azaz egyfajta véleményként tárná a szerző a nyilvánosság elé. Következtetni általában a tények ismertetése után lehet. Ehhez képest az elsőfokú bíróság által jogsértőnek megállapított valamennyi kitétel, amely arra vonatkozott, hogy a felperes a Dialógus-ügyben, mint az egyetemen párfunkciót betöltő személy, az állambiztonsági szervekkel „hivatalos kapcsolat”-ként ténylegesen együttműködött, tényállításnak minősül, amely valótlansága esetén súlyosan sérti a felperesnek a Ptk. 78. §-ában védett személyhez fűződő jogát.

A kifogásolt cikk koncepciója alapvetően az, hogy a Kádár-rendszerben a közvélemény által és a szerző által is besúgónak tartott személyeken túlmenően, az un. „hivatalos kapcsolatok” is fontos szerepet játszottak az állambiztonsági szervek tevékenységében. Feltehetőleg igaz, hogy a Belügyminisztérium egyes személyeket (állami szervekben vezető beosztásban lévő személyek, párt- és KISZ-funkcionáriusok, stb.) „hivatalos kapcsolat”-nak tekintett. Az is feltehető, hogy ezek közül esetenként egyesek „hivatalos kapcsolat”-ként együttműködhettek az állambiztonsági szervekkel, azaz állambiztonsági feladatokat hajthattak végre, megfigyelhettek, jelentéseket írhattak, tehát olyan tevékenységet fejthettek ki, amely a szerző szerint „egyértelműen kimeríti az ügynöki munka fogalmát”. Általában azonban e potenciális lehetőségből nem lehet olyan következtetést levonni, hogy minden egyes állami szerv vagy szervezet vezetője, pártfunkcionáriusa, stb. „hivatalos kapcsolat”-ként működött, azaz bizonyított tények hiányában a potenciálisan igénybe vehető személyeket az állambiztonsági szervekkel ténylegesen együttműködő „hivatalos kapcsolat”-nak minősíteni nem lehet. Az általánosnak tartott közfelfogás a volt állambiztonsági szervekkel együttműködő személyeket még, ha nem is estek kifejezetten az „ügynök” vagy a „besúgó” fogalma alá, elítéli. Akiről tehát megalapozatlanul azt állítják, hogy konkrétan ilyen tevékenységet végzett, az az általános közfelfogásnak megfelelően sérti a jóhírnevet.

A fentiek előrebocsátása után azt kellett vizsgálni, hogy az alperes kifogásolt tényközlései, amely szerint a felperes „hivatalos kapcsolatként” az un. Dialógus-ügyben a BM-mel konkrétan együttműködött, azaz mintegy ügynöki tevékenységet

fejtett ki, sok esetben elébe menve a „hivatalos kapcsolat”-tal szemben megkívánt elvárásoknak, oly módon, hogy a besúgásban és a kemény kéz politikájának követelésében serénykedett, a valóságnak megfelelnek-e. A Pp. 164. § (1) bekezdés alapján a közölt tények valóságát az alpereseknek kellett bizonyítani. Az alperesek azonban e bizonyítási kötelezettségüknek nem tettek eleget.

A korábbi sajtó-helyreigazítási per irataihoz csatolt dokumentumok, illetve a perben beszerzett, csatolt dokumentumok alapján semmilyen tény vagy bizonyíték nem támasztja alá, hogy a felperes a Dialógus-ügyben ilyen tevékenységet végzett volna. A felperessel kapcsolatban releváns módon az alábbi tények valósága állapítható meg. Egyrészt a kérdéses időben a JPTE-n pártfunkciót töltött be. Másrészt - előadása szerint - a pártszervezet utasítására intézkedett a kifogásolt Dialógus-plakát levételéről, illetve kifejtette ellenvéleményét .. KISZ-titkári jelöltségével és megválasztásával szemben. Tényként állapítható meg továbbá, hogy a felperes, mint pártfunkcionárius a párt alapszervezetében, pártfeladatként információs jelentéseket készített. E tények kizárólag a felperes párttevékenységét igazolják.

Azonban semmilyen bizonyíték nem támasztja alá, hogy e cselekedeteket a felperes a BM-mel konkrétan együttműködve, esetleg a BM utasítására vagy amint arra a szerző utal, a „besúgásban és kemény kéz politikájában serénykedve”, „elébe menve a BM elvárásainak”, végezte. Köztudomású, hogy az MSZMP alapszervezetei információs, más terminológiával hangulatjelentéseket készítettek és továbbítottak a felsőbb pártszervek felé. A perben csatolt információs jelentésnek az a része, amely a Dialógus-csoportra vonatkozott, csak annyit közöl, hogy a pártszervezet által is ismert Dialógus-csoporttal kapcsolatos fellépés tekintetében kétféle álláspont alakult ki. A párt az akkori alkotmányos helyzetéből eredően, a szűkebb munkahelyi közösség társadalmi, politikai életét és tevékenységét is vezette, irányította. A felmerülő problémákat az alapszervezetekben feltárták és azokat a felsőbb pártszervek elé terjesztették. Szó sincs arról, és erre vonatkozó bizonyíték nem merült fel, hogy a konkrét Dialógus-ügyben - bárki is készítette az információs jelentésnek a Dialógusra vonatkozó részét - az információs jelentést a BM megbízásából, utasítására vagy elvárására készítették volna. Az, hogy az együttműködést a cikkben is idézett, a III/III-as ügyosztály ún. „intézkedési terv”-e igazolja, amely szerint „beszélgetést folytatunk az intézményben lévő hivatalos és társadalmi kapcsolatainkkal, felkérjük őket arra, hogy a felhívással kapcsolatban ellenpropagandát fejtsenek ki” még nem bizonyítja, hogy a felperessel - függetlenül pártfunkcionáriusi minőségétől - is

folytatott „beszélgetést” a BM alkalmazottja és a felperes ez alapján bármit vállalt vagy tett volna. Az információs jelentés és az intézkedési terv tehát e közlés felperesre is vonatkozó valóságának alátámasztására nyilvánvalóan nem alkalmas.

A cikk nem tesz különbséget a Dialógus-ügyben az elhárítás és az egyetemi párt- és KISZ-szervezet által a csoport tevékenységével szemben kifejtett magatartása között, pontosabban a cikk azt sugallja, hogy az egyetemi párt- és KISZ-szervezet, illetve annak tagjai kizárólag az elhárítás elhatározása, utasítása, vagy elvárása alapján léptek fel a Dialógus-csoport tevékenysége ellen. Ez azonban az okiratokból egyáltalán nem következik. A párt saját elhatározása alapján is juthatott arra a következtetésre, hogy a Dialógus-csoport tevékenységét károsnak tartja és saját elhatározása alapján is cselekedhetett ennek megfelelően. A párt utasítása is lehetett, hogy a Dialógus-plakátot távolítsák el, illetve a párt megítélését is közvetíthette a felperes, amikor .. a kari KISZ-titkári jelölése ellen szólalt fel. Ezt a megítélést támasztja alá az a tény, hogy az elhárítás egy egyetemi hallgató információja alapján szerzett tudomást a plakát levételéről és annak felperes általi eltávolíttatásáról. Amennyiben, mint azt a cikk sugallja, a pártfunkcionárius felperes „hivatalos kapcsolatként” igénybe lett volna véve, az lett volna a logikus, hogy az állambiztonsági szervek közvetlenül a felperestől szereznék információt a plakátról és nem titokban igyekeznek azt megszerezni, mint ahogy az az 1983. március 25-i keltű, III/III-as ügyosztály részére - többek között a felperesről is - készült jelentésből kiderül.

Amennyiben a II.r. alperes e múltbéli párttevékenységgel nem ért egyet, természetesen jogában áll arról elítélő véleményt nyilvánítani. E tevékenységet azonban nem tüntetheti fel olyan hamis színben, hogy a felperes nem a párt határozata vagy saját meggyőződése alapján, hanem a BM elhatározására, utasítására, a belső elhárítással való együttműködés keretében cselekedett. Amint az elsőfokú bíróság helyesen megállapította, e közlések a való tényeket is hamis színben tüntetik fel, amely a Ptk. 78. § (2) bekezdése alapján ugyancsak sérti a személyhez fűződő jogot.

Összefoglalóan tehát a jogerős ítélet téves álláspont alapján utasította el a felperes keresetét, mert a II.r. alperes nem a tényekből levont történészi következtetését tette közzé, hanem bizonyítékok nélkül a felperes személyére vonatkozó, azt sértő, valótlan tényeket állított, illetve a való tényeket hamis színben tüntette fel. Ehhez képest a Ptk. 84. § (1) bekezdés a) pontja alapján az elsőfokú bíróság az alperesek terhére a jogsértés elkövetését érdemben helytállóan állapította meg.

A felperes keresete az igényelt elégtételadás tekintetében nem volt kellően pontosítva. Nyilatkozata szerint az .. című lapban, továbbá mindazokban a sajtóorgánumban kérte az elégtételt adó nyilatkozat közzétételét, amely az ..-ben megjelent cikket közölte. Ugyanakkor a Hír TV a II.r. alperes cikkét nem másodközlésként hozta nyilvánosságra, hanem riportot közölt a II.r. alperessel, ahol a II.r. alperes egyes sértő tényállításokat ugyancsak megfogalmazott, illetve a felperest a becsületét is sértő, becsmérlő kifejezéssel illette. Az az általános kereset, hogy a helyreigazító nyilatkozatot mindazok tegyék közzé, akik a cikket közölték, ebből eredően nyilvánvalóan nem vonatkozhat a Hír TV-re. Ezért az elsőfokú bíróság tévesen kötelezte a II.r. alperest, hogy a Hír TV-ben is adjon elégtételt az elkövetett jogsértésért. Ettől függetlenül ennek az is akadályát képezi, hogy az elsőfokú bíróság a perben nem álló Hír TV műsorszolgáltatójától elmulasztotta beszerezni azt a nyilatkozatot, amelyben a műsorszolgáltató a bíróság által megállapított elégtétel adására szolgáló nyilatkozat közzétételét vállalja (BH 1982/6/236.). A Hír TV nem állt perben, így ilyen beszerzett hozzájáruló nyilatkozat hiányában még közvetetten sem kötelezhető arra, hogy általa esetleg el nem fogadott nyilatkozatot közöljön. A felperes pedig végképp nem fogalmazott meg olyan kereseti kérelmet, hogy a 2008. áprilisában megjelent „A pártállam és a belügy. A politikai rendőrség működése Magyarországon” című könyvvel kapcsolatban a II.r. alperes ügy adjon elégtételt, hogy azt juttassa el a Magyar Távirati Irodához. Kétségtelen - helyesen utalt arra az elsőfokú bíróság - , hogy az elégtételadás módja tekintetében szigorú kereseti kérelemhez kötöttség nem áll fenn. Azonban annál többet, mint amit a sérelmet szenvedett felperes igényel, a bíróság sem rendelhet el. E két rendelkezés tekintetében tehát az elsőfokú bíróság ítélete téves. Ugyanakkor annak nincs akadálya, hogy a felperes a jogsértést megállapító ítéletet a Magyar Távirati Irodával közölje. Ennek anyagi terhei nincsenek, így a II.r. alperes erre való kötelezése nem is szükséges.

A felperes az alperesekkel szemben (az egész eljárás folyamán) 5.000.000 forint nem vagyoni kártérítési igényt érvényesített, és az alpereseket, mint együttes károkozókat egyetemlegesen kérte marasztalni. Felemelt keresetében pedig, 2007. május 18-tól kezdődően kérte a megítélt tőkeösszeg után késedelmi kamat megfizetését is.

Az elsőfokú bíróság helyesen jutott arra a következtetésre, hogy az alperesek terhére megállapított jogsértés jelentős tárgyi súlyú. A hivatásos történész, történészi munkának minősített

valótlan, sértő tényállítása az alkotmánybíróként tevékenykedő felperes társadalmi megítélését rendkívül hátrányosan érintette. Ezen túlmenően a felperes kifejezetten bizonyította, hogy a közöltek pszichésen is megviselték. Mindezekről függetlenül a jogsértés körülményei alapján köztudomású tényként konkrét, nevesített hátrány bizonyítása nélkül is megállapítható a Pp. 163. § (3) bekezdése alapján, hogy a felperest a jogsértéssel okozati összefüggésben súlyos nem vagyoni hátrány érte. Ezért az alperesek a Ptk. 339. § (1) bekezdése alapján kötelesek helytállni, és a Ptk. 355. § (1) és (4) bekezdése szerint kötelesek a felperesnek okozott nem vagyoni hátrány kompenzálásaként nem vagyoni kártérítést fizetni.

Helyesen hivatkozott mind keresetében, mind fellebbezésében arra a felperes, hogy az alperesek részben együttes károkozónak minősülnek. A II.r. alperes írta, az I.r. alperes pedig a sajtóban való közléssel nyilvánosságra hozta a jogsértő tényközléseket, amelyért a sajtóról szóló 1986. évi II. tv. 18. § (1) bekezdése alapján felel. Ezek olyan együttes cselekedetek, amelyek a Ptk. 344. § (1) bekezdése alapján a közös károkozást megállapíthatóvá teszik. E jogszabály szerint, ha többen közösen okoznak kárt, felelősségük a károsulttal szemben egyetemleges. A Ptk. 344. § (3) bekezdése alapján a bíróság mellőzheti ugyan az egyetemleges felelősség megállapítását, ha annak a jogszabályi feltételei fennállnak. Ilyen feltételek hiányában azonban, ha a felperes keresetében egyetemleges marasztalást kér, az a Ptk. 344. § (1) bekezdése alapján nem mellőzhető. Nem lehet kétséges, hogy az egyetemleges felelősség megállapításának mellőzésére a Ptk. 344. § (3) bekezdés a) és b) pontjaiban megkívánt feltételek nem állnak fenn, mert - a magánszemély II.r. alperes anyagi teljesítőképessége ismeretének hiányában - egyértelműen nem állapítható meg, hogy az egyetemlegesség mellőzése a kár megtérítését nem veszélyezteti vagy késlelteti, illetve fel sem merült, hogy a felperes, mint károsult maga is közrehatott a kár bekövetkeztében, vagy igénye érvényesítésével menthető ok nélkül késlekedett volna. Egyéb ok pedig - az elsőfokú bíróság téves hivatkozásával szemben - az egyetemleges marasztalás mellőzését nem teszi lehetővé.

A Legfelsőbb Bíróság az elsőfokú bíróságnak a Pp. 206. § (3) bekezdésén alapuló azzal a döntésével, hogy a felperes a jogsértésekkel okozati összefüggésben, összesen 3.000.000 forint nem vagyoni kártérítésre tarthat igényt, alapvetően egyetértett, csak annak a jogsértő alperesek közötti megosztását és az egyetemlegesség mellőzését tartotta tévesnek.

Nem kétséges, hogy a felperes kárát alapvetően az ..-ben

közzétett cikk tartalma eredményezte. Ezzel összefüggésben, a Legfelsőbb Bíróság mérlegelése szerint a felperes javára 2.000.000 forint kárpótlás megállapítása indokolt, amelyért az alperesek a fentiekből következően egyetemlegesen felelnek. A II.r. alperes azonban a fentieket meghaladóan is jogsértéseket követett el, amelyek önmagukban is megalapozták - bár valamennyi jogsértés az .. cikken alapult - a felperes nem vagyoni kárigényét. A Hír TV-beli, illetve a könyvben közöltekkel kapcsolatban a felperest megillető további, reális nem vagyoni kárpótlás összegét a Legfelsőbb Bíróság 1.000.000 forintban állapította meg.

A nem vagyoni kár a Ptk. 360. § (1) bekezdése alapján a kár okozásakor nyomban bekövetkezik és esedékessé válik. A bírói gyakorlat ugyanakkor esetenként a nem vagyoni kártérítés összegét nem a kár bekövetkezésének időpontjában fennálló értékviszonyok, hanem az ítélet hozatalakor - amely általában jóval a jogsértés és a kár bekövetkezése után történik - értékviszonyok figyelembevételével határozza meg. A Legfelsőbb Bíróság megítélése szerint a kár okozásakor a felperest az akkori körülmények, értékviszonyok alapján a 3.000.000 forint már megillette. Ugyanakkor ebben az esetben a károkozó a Ptk. 360. § (2) bekezdése és a Ptk. 301. §-a alapján köteles az esedékességtől járó törvényes mértékű késedelmi kamatot is megfizetni. Ennek megfelelően a felperes az alperesekkel szemben az esedékességkori értékviszonyok alapján megállapított nem vagyoni kártérítés után késedelmi kamatra is igényt tarthatott, amelyre a másodfokú eljárásban, a Pp. 247. § (1) bekezdés b) pontja alapján, jogszerűen emelte fel a keresetét.

Az ..-ben elkövetett jogsértés után a 2.000.000 forint nem vagyoni kártérítés 2007. május 18-tól, azaz a cikk megjelenésétől esedékes. Ezért ezen összeg után a Legfelsőbb Bíróság a késedelmi kamatfizetés kezdő időpontját ettől kezdődően határozta meg. A II.r. alperes terhére külön megállapított nem vagyoni kártérítés azonban eltérő időpontokban vált esedékessé. A Hír TV-beli jogsértés miatt 2007. május 27-én, a könyvben közöltek miatt pedig 2008. áprilisában, tehát a könyv megjelenésének időpontjában. Ezen eltérő időpontokra tekintettel a Legfelsőbb Bíróság középarányos időtől kezdődően kötelezte a II.r. alperest a késedelmi kamat megfizetésére.

A fentiekre tekintettel kellett rendelkezni a perköltség viseléséről is.

Az elsőfokú eljárásban a felperes a kereset jogalapja, az objektív szankciók igénylése tekintetében döntő részben

pernyertes lett. Ezen kívül pernyertes lett a kártérítési igénye jogalapja vonatkozásában is. A felperes 5.000.000 forintot igényelt, amellyel szemben az elsőfokú bíróság - helyes mérlegeléssel - 3.000.000 forintot ítélte meg. E mérlegeléssel megállapított összeghez képest ugyanakkor a felperes követelése nem volt nyilvánvalóan eltúlzott. Ezért téves az elsőfokú bíróságnak az a rendelkezése, hogy a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján elsőfokú perköltségeiket a felek maguk viseljék, mert ebben az esetben alkalmazható a Pp. 81. § (2) bekezdése. A per kártérítésre is irányult, amelynek összegszerű megállapítása bírói mérlegeléstől függött és - bár a bíróság a követelt összegnél kevesebbet ítélte meg - a követelt összeg nem tekinthető nyilvánvalóan eltúlzottnak. Ezért az alpereseket a terhükre megállapított marasztalási összegnek megfelelő perköltség megfizetésére kötelezni kellett.

Ennek összegét a Legfelsőbb Bíróság a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM r. (R.) 3. § (2) bekezdés a) pontja alapján a megítélt 3.000.000 forint 5 %-ában, azaz 150.000 forintban állapította meg. Az ügy ténybeli és jogi alapját is tekintve bonyolultnak minősült, így a R. 3. § (6) bekezdése alapján a Legfelsőbb Bíróság a fentiekben megállapított díjat megemelte és a felperest a pernyertessége után megillető, első fokú ügyvédi munkadíj összegét összesen 200.000 forintban határozta meg.

Ehhez képest kellett megállapítani a felperes pernyertessége után a másodfokú és felülvizsgálati eljárásban is a felperest megillető perköltség összegét, amelyet a Legfelsőbb Bíróság a R. 3. § (5) bekezdése alapján az elsőfokú eljárásban megállapított díj 50-50 %-a alapján ugyancsak 200.000 forintban határozott meg.

Az alperesek a Pp. 81. § (2) bekezdése és a 6/1986. (VI.26.) IM r. (Kmr.) 13. § (2) bekezdés alapján kötelesek a pervesztességük után járó, a tárgyi illetékeljegyzési jog folytán le nem rótt kereseti illetéket megtéríteni. Ez az egyetemleges marasztalás összege után 120.000 forint, míg a II.r. alperes 1.000.000 forintos önálló marasztalása után 60.000 forint le nem rótt kereseti illeték megfizetését jelenti.

A Kmr. 15. § (1) bekezdése ugyanakkor lehetővé teszi, hogy a bíróság a perköltségben nem marasztalt felet a meg nem fizetett illeték, vagy az állam által előlegezett költség megfizetése alól egészben vagy részben mentesítse, ha a marasztalás összegének a megállapítása bírói mérlegeléstől függött. A nem vagyoni kártérítés megállapítása bírói mérlegeléstől függött, és a felperes követelése a fentiekben kifejtettek szerint nem volt

nyilvánvalóan eltúlzott. Ezért a Legfelsőbb Bíróság e jogszabályi rendelkezésnek megfelelően úgy határozott, hogy a felperes pervesztessége után járó, le nem rótt 120.000 forint kereseti illetéket a Kmr. 14. §-a alapján az állam viselje.

A Kmr. 13. § (2) bekezdésének megfelelően kötelesek a felek a másodfokú és felülvizsgálati eljárásban felmerült le nem rótt eljárási illeték viselésére is. Itt azonban a Kmr. 15. § (1) bekezdése már nem alkalmazható a részben pervesztés felperes javára, mert a felperes az első fokú ítéletben mérlegeléssel megállapított marasztalási összeget már megalapozatlanul támadta.

Az első fokú ítélet ellen a felperes és az alperesek által benyújtott fellebbezés, továbbá a felperes által benyújtott felülvizsgálati kérelem összértéke 5.000.000 - 5.000.000 forint, amely után a le nem rótt fellebbezési és felülvizsgálati eljárási illeték összesen 600.000 forint. Ebből a pervesztességük után az alperesek, egyetemlegesen 240.000 forintot, a II.r. alperes 120.000 forintot, míg a felperes 240.000 forintot köteles az államnak megtéríteni.

Mindezekre tekintettel a Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletnek felülvizsgálattal támadott rendelkezéseit a Pp. 275. § (4) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte és a Pp. 253. § (2) bekezdésének megfelelő alkalmazásával a fellebbezésekre és a felemelt keresetre tekintettel részben megváltoztatta.

Budapest, 2010. június 2.

Dr. Mészáros Mátyás sk. a tanács elnöke, Dr. Kovács Zsuzsanna sk. előadó bíró, Dr. Csőke Andrea sk. bíró

Vné

A kiadmány hitelélül:

tisztviselő